

**UCHWAŁA NR XLV/283/24
RADY GMINY WIŻAJNY**

z dnia 18 marca 2024 r.

w sprawie przyjęcia raportu za lata 2021 - 2022 z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wiżajny na lata 2021-2025 z perspektywą do 2027 roku .

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 i 1834), w związku z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1973, 2127 i 2269), Rada Gminy Wiżajny uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Raport za lata 2021 - 2022 z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wiżajny na lata 2021 -2025 z perspektywą do 2027 r. w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wiżajny.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Wiżajny

Walenty Walejko

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WIŻAJNY NA LATA 2021 – 2025 Z PERSPEKTYWĄ DO 2027 R.

Lata 2021 – 2022

GMINA WIŻAJNY
POWIAT SUWALSKI
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	3
1.1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	3
1.2. CHARAKTERYSTYKA GMINY	3
2. ZMIANA STANU ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY WIŻAJNY	10
2.1. LASY I OBSZARY CHRONIONE.....	10
2.2. GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA	12
2.3. WODY	14
2.4. GLEBY I ZASOBY GEOLOGICZNE.....	26
2.5. HAŁAS I PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE.....	31
2.6. POWAŻNE AWARIE	37
3. SPRAWOZDANIE – OCENA REALIZACJI PROGRAMU.....	38
3.1. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	38
3.2. ZREALIZOWANE DZIAŁANIA.....	46
3.3. WSKAŹNIKI.....	47
3.4. ZREALIZOWANE WSKAŹNIKI.....	49
4. PODSUMOWANIE.....	50
5. SPIS TABEL I RYSUNKÓW	50

1. WSTĘP

1.1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

Podstawę prawną opracowania Raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wiżajny na lata 2021-2025 z perspektywą do 2027 r. stanowi art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2024 poz. 54). Zgodnie z zapisami ustawy organ wykonawczy gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia radzie gminy. Następnie raporty te są przekazywane do organu wykonawczego powiatu. **Niniejszy raport dotyczy lat 2021 – 2022.**

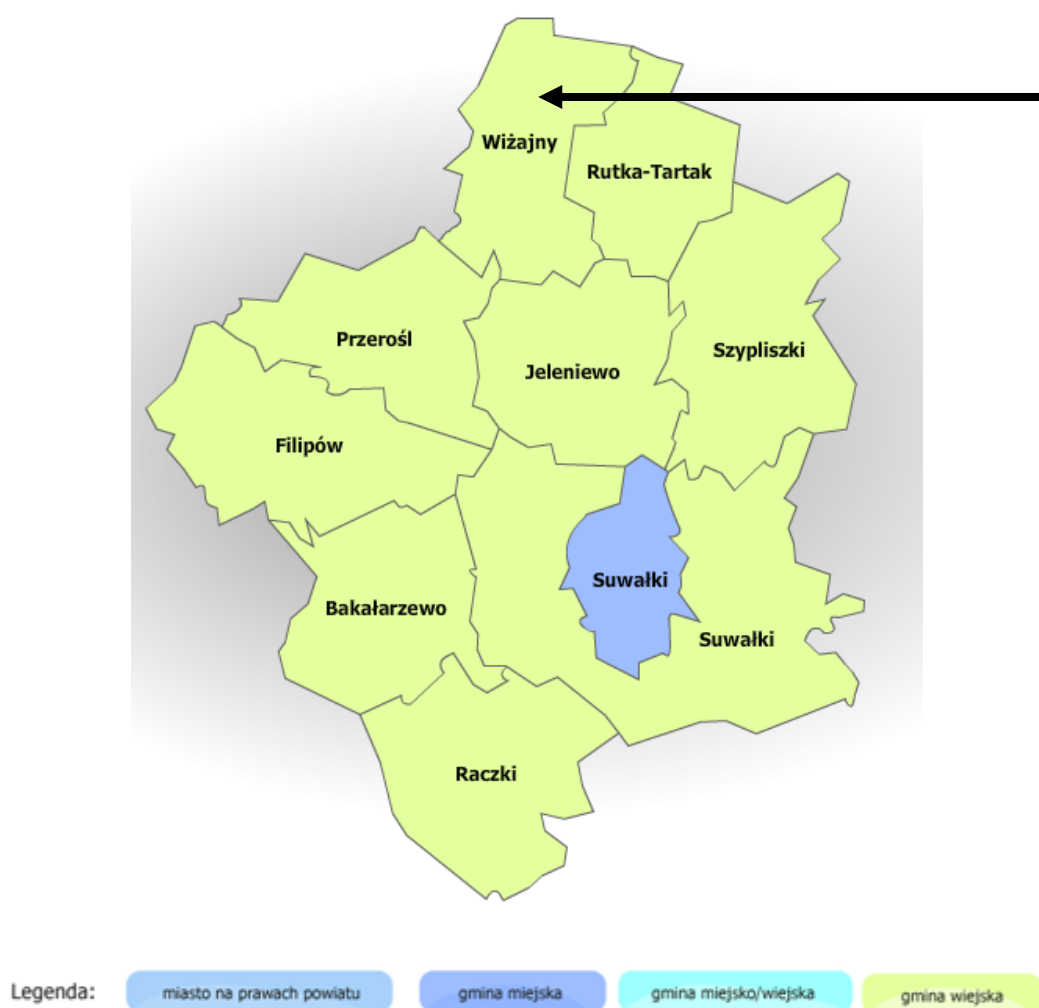
Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wiżajny na lata 2021-2025 z perspektywą do 2027 r. stanowi przede wszystkim ocenę stopnia wykonania zadań własnych założonych w POŚ. Opracowanie obejmuje również omówienie zmian w zakresie wszystkich kierunków ochrony środowiska, jakie dokonały się w ciągu ostatnich lat na terenie Gminy Wiżajny.

Niniejszy Raport skupia się przede wszystkim na latach **2021 – 2022**. Odwołuje się także do danych zaprezentowanych w samym Programie Ochrony Środowiska.

1.2. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Wiżajny leży w północno-wschodniej części Polski w województwie podlaskim. Jest najbardziej wysuniętą na północ gminą wchodzącą w skład powiatu suwalskiego. Gmina Wiżajny graniczy z następującymi gminami: Rutka – Tartak, Jeleniewo, Przerośl (powiat suwalski) oraz z gminą Dubeninki (województwo warmińsko – mazurskie). Gmina sąsiaduje również z Litwą.

Rysunek 1. Położenie Gminy Wiżajny na tle powiatu suwalskiego

Źródło: <https://administracja.mac.gov.pl>

Zgodnie z danymi GUS w 2022 r. powierzchnia Gminy Wiżajny wynosiła 112 km². Na terenie gminy było 35 miejscowości, 28 sołectw.

Pod względem fizyczno – geograficznym obszar Gminy Wiżajny położony jest w obrębie:

- mezoregionu: Pojezierze Wschodniosuwalskie;
- makroregionu: Pojezierze Litewskie;
- podprovincji: Pojezierze Wschodniobałtyckie;
- prowincji: Niż Wschodniobałtycko-Białoruski;
- megaregionu: Niż Wschodnioeuropejski.

Krajobraz gminy formował się w czwartorzędzie. Największy wpływ na obecny wizerunek tego obszaru miało zlodowacenie bałtyckie (plejstocen), a zwłaszcza ostatnia jego faza - pomorska.

Na początku holocenu dominowały procesy stabilizacyjne: wietrzenie skał macierzystych i procesy glebotwórcze pod osłoną roślinności leśnej, zaś w młodszym holocenie rozwój rzeźby stał się zależny w znacznym stopniu od działalności człowieka.

Najwyższym wzniesieniem gminy jest Góra Rowelska (298 m) usytuowana na południowy – wschód od Wiżajn. Deniwelacje w obrębie gminy dochodzą do 140 m, największe są w południowej części, w obrębie Suwalskiego Parku Krajobrazowego. Łagodniejszą rzeźbę posiada centralna i wschodnia część gminy. Głównymi jednostkami geomorfologicznymi, które można wyróżnić, są wysoczyzny – Hańczańska, Wiżajn oraz rozdzielające je doliny rzeczne tworzące głębokie wąwozy Czarnej Hańczy i Jacznówki.

Środowisko naturalne opisywanego terenu jak i całej północno-wschodniej części kraju charakteryzuje się zachowaniem bogatej bioróżnorodności fauny i flory oraz niskim zanieczyszczeniem powietrza i gleb.

Obecnie na terenie Gminy Wiżajny nie notuje się zanieczyszczeń środowiska na dużą skalę. Notowane zanieczyszczenia wód są to głównie zanieczyszczenia pochodzenia organicznego (w tym z procesów eutroficznych), zanieczyszczenia powietrza (nieznaczne) to głównie skutki niskiej emisji spalin, a zanieczyszczeń gleb metalami ciężkimi nie odnotowuje się.

Na obszarze gminy można odnaleźć różne typy gleb, zarówno słabe, jak i dobre. Około 70% obszaru pokrywają gleby słabe. Na terenach rolniczych są to głównie gleby rdzawe, zaś w obrębie borów – bielice i pseudobielice, które stanowią ok. 40% gleb. Ich największa koncentracja ma miejsce na południu i zachodzie gminy.

Gleby dobre stanowią ok. 30% gleb gminy i występują w północnej i wschodniej części analizowanej jednostki. Są to przeważnie gleby brunatne właściwe, brunatne wylugowane oraz kwaśne.

Wzdłuż brzegów jezior oraz na terenach bezodpływowych utworzyły się gleby podmokłych dolin i obniżeń. Są to przede wszystkim gleby gruntowo – glejowe i mułowo – torfowe.

Wskazując na klasy bonitacyjne gleb na terenie Gminy Wiżajny należy stwierdzić, że mieszczą się one w przedziale od IIIb do VI.

Lasy

Lasy w Gminie Wiżajny charakteryzuje duży stopień naturalności oraz bogactwo florystyczne. Można tu wyodrębnić lasy i bory mieszane z pasmami łągów. Występują one na terenie Gór Sudawskich oraz na południowo – wschodnich stokach Góry Rowelskiej. Obok grądów występują tutaj także płaty lasu mieszanego – leszczynowo – świerkowego. Największy kompleks leśny porasta południową część gminy w okolicy Jeziora Hańcza. Kompleks ten obejmuje wszystkie występujące na terenie Suwalszczyzny zespoły leśne. Dominuje leszczynowo – świerkowy las mieszany świeży z runem borowym. Stosunkowo dużą powierzchnię zajmują grądy. Na obszarach źródłiskowych zlokalizowanych na stromych

stokach nad zachodnim i północnym brzegiem J. Jaczno występują łągi. W zagłębieniach terenu na niewielkich obszarach porastają olsy. Wzdłuż górnego biegu Czarnej Hańczy występuje łąg gwiazdnicowo – olszowy o bogatym podszyciu i runie.

Obszary chronione

Na obszarze Gminy Wiżajny znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- część Suwalskiego Parku Krajobrazowego;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”;
- pomniki przyrody;
- użytki ekologiczne: Bagno Wiżajny, Marianka I, Marianka II;
- obszary NATURA 2000: Ostoja Suwalska PLH200003, Torfowiska Gór Sudawskich PLH200017.

Wody powierzchniowe

Na terenie Gminy Wiżajny występuje dobrze rozwinięta sieć wód powierzchniowych. Obszar gminy obejmuje fragmenty zlewni trzech rzek: Czarnej Hańczy, Szeszupy i Pissy Wisztynieckiej, która wypływa z jeziora Wiżajny i wpada do jeziora Wisztynieckiego na terytorium LT. W obrębie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego płynie zaś jej największy dopływ, biorący początek z J. Wistuć i płynący ku zachodowi, łączący J. Ingieł i Bolcie. Na północ od J. Jegliniszki ma swój obszar źródłkowy Czarna Hańcza. Rzeka w swoim górnym biegu (w obrębie Gminy Wiżajny) przepływa przez J. Jegliniszki i kieruje się na południe do J. Hańcza. Powyżej J. Jaczno bierze swój początek Jacznówka, która przed ujściem do Szeszupy przepływa przez J. Jaczno i J. Kameduł.

Jednak najważniejszym elementem systemu wód powierzchniowych tego obszaru są jeziora. Największe z nich to Wiżajny (298,85 ha powierzchni, długość 4 600 m, szerokość 1 000 m), które położone jest w północno – zachodniej części gminy. Głębokość maksymalna wynosi 5,3 m, a głębokość średnia 2,6 m. Jest zbiornikiem płytkim, o cechach wybitnie eutroficznych, linowo-szczupakowe. Linia brzegowa o długości 14925 m jest dobrze rozwinięta. Objętość akwenu wynosi 7 746 tys. m³. Brzegi jeziora są zróżnicowane: miejscami strome o deniwelacjach dochodzących do 17 m, miejscami płaskie, od strony dopływów podmokłe. Zlewnia bezpośrednia J. Wiżajny w większości użytkowana jest rolniczo (grunty orne, łąki, pastwiska). Niewielkie obszary zadrzewień i zalesień są rozproszone i obejmują głównie podmokłe olsy i grądy. Zlewnia jeziora jest odwadniana przez sieć niewielkich i krótkich cieków oraz rowów melioracyjnych.

Wykaz jezior z terenu Gminy Wiżajny zawarto w tabeli 1.

Tabela 1. Wykaz jezior

Lp.	Nazwa jeziora	Powierzchnia (ha)
1.	Wiżajny	298,8469
2.	Wistuć	26,0498
3.	Dunajewo	7,1687
4.	Ingiel (Bolcie Duże)	10,4388
5.	Siekiernik (Bolcie Małe)	3,0964
6.	Mauda	39,6240
7.	Dziadówek	4,7878
8.	Jegliniszki	19,2475
9.	Jaczo	42,1275
10.	Kamendul	27,0716
11.	Pogorzałek	6,4657
12.	Siekierowo	5,9391
13.	Oklinek	5,1039
14.	Marianka	2,6463
15.	Mariańskie	2,2040
16.	Makowszczyzna	3,3349
17.	Słościnek	3,3969
18.	Wysokie II	6,5416
19.	Wysokie I	12,4465
20.	Cegielnia	2,5334
21.	Sudawskie	3,9508
22.	Grauzyny	7,4276
23.	"Ślepek"	1,6372
24.	Prudel	5,4263
25.	Kuprelek	2,9279
26.	Jesieryń	6,7700
27.	Staniluszek	7,3227
Powierzchnia ogółem		564,5338

Źródło: Dane Urzędu Gminy Wiżajny

Tabela 2. Jednolite części wód powierzchniowych

Kod jcwp (układ jednostek planistycznych aPGW)	Nazwa JCWP	Kod jcwp	Kod punktu pomiarowo- kontrolnego (2016-2021)	Kod punktu pomiarowo- kontrolnego (2022-2027)
LW30579	Wiżajny	LW30579	PL08S0802_0093	PL08S0802_0093
RW7000185826123	Wizga do granicy państwa	ND	b.d.	b.d.
RW70001858261269	Pisa Wisztyniecka wypływa z jeziora Wiżajny, wpada do jeziora Wisztynieckiego na terytorium LT	ND	b.d.	b.d.
RW7000185826143	Czernica do granicy państwa	ND	b.d.	b.d.
RW700018582831	Błędzianka od źródeł do granicy państwa	RW700009582831	PL08S0301_0101	PL08S0301_0101
RW8000186413	Czarna Hańcza do wypływu z jeziora Hańcza	RW8000096439	PL07S0801_3026	PL07S0801_0059
RW8000186829	Szeszupa do Potopki z jez. Szurpiły i Pobondzie	RW8000096819	PL07S0801_3037	PL07S0801_3037
RW8000186849	Wigra	RW8000096849	PL07S0801_3039	PL07S0801_3039

Źródło: www.kzgw.gov.pl zaktualizowane na podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 29 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoly (Dz.U. 2023 poz. 207) i Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 2 grudnia 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Niemna (Dz.U. 2023 poz. 114)

Wody podziemne

Gmina Wiązajny znajduje się w zasięgu następujących jednolitych części wód podziemnych:

- PLGW700021,
- PLGW800022.

JCWPd 21:

Liczba pięter wodonośnych: 1.

Udział zasilania podziemnego w odpływie całkowitym rzek w obrębie JCWPd: 42%.

Ekosystemy lądowe zależne od wód podziemnych: Mokradła (21% powierzchni obszarów chronionych).

Leje depresji (lej regionalny-lokalny) związane z poborem wód podziemnych, odwodnieniami kopalnianymi, wpływem aglomeracji itp.: Nie występują.

JCWPd 22:

Liczba pięter wodonośnych: 3.

Udział zasilania podziemnego w odpływie całkowitym rzek w obrębie JCWPd: 38%.

Ekosystemy lądowe zależne od wód podziemnych: Mokradła (16% powierzchni obszarów chronionych).

Leje depresji (lej regionalny-lokalny) związane z poborem wód podziemnych, odwodnieniami kopalnianymi, wpływem aglomeracji itp.: Nie występują.

Klimat

Gmina Wiązajny leży w obrębie jednej z najzimniejszych dzielnic klimatycznych kraju. Specyfikę surowych warunków klimatycznych stanowią dni mroźne i dni gorące. Wiatry wieją głównie z kierunku zachodniego oraz południowo – zachodniego i są silne. Wpływy kontynentalne przejawiają się częstszym, niż w pozostałych regionach kraju, napływem mas powietrza polarnego i kontynentalnego.

Powietrze

W zawartym w „Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2022” Zestawieniu gmin, na obszarze których wystąpiło przekroczenie nie wymieniono Gminy Wiązajny. Tym samym uznać można, że na jej terenie stan powietrza jest dobry.

Gleby

Gleby na terenie gminy wykształciły się na utworach akumulacji glacialnej i fluwioglacialnej zlodowacenia północno – polskiego. Główny budulec stanowią żwiry piaszczyste, piaski luźne,

piaski słabo-gliniaste, piaski gliniaste lekkie i mocne, gliny lekkie, średnie i ciężkie, pyły zwykłe i pyły ilaste. Na charakter procesów glebowych największy wpływ miały: pokrywa roślinna, ukształtowanie powierzchni oraz przede wszystkim użytkowanie terenu. Na obszarze gminy można odnaleźć różne typy gleb, zarówno słabe, jak i dobre.

Około 70% obszaru pokrywają gleby słabe. Na terenach rolniczych są to głównie gleby rdzawe, zaś w obrębie borów – bielice i pseudobielice, które stanowią ok. 40% gleb. Ich największa koncentracja ma miejsce na południu i zachodzie gminy.

Gleby dobre stanowią ok. 30% gleb gminy i występują w północnej i wschodniej części analizowanej jednostki. Są to przeważnie gleby brunatne właściwe, brunatne wylugowane oraz kwaśne.

Wzdłuż brzegów jezior oraz na terenach bezodpływowych utworzyły się gleby podmokłych dolin i obniżeń. Są to przede wszystkim gleby gruntowo – glejowe i mułowo – torfowe.

Analizując klasy bonitacyjne należy stwierdzić, że gleby w Gminie Wiżajny mieszczą się między IIIb a VI klasą.

Na omawianym terenie można wyróżnić następujące kompleksy glebowo – rolnicze:

- pszenno wadliwy;
- żytnio – ziemniaczany bardzo dobry;
- żytnio – ziemniaczany dobry;
- żytnio – ziemniaczany słaby;
- żytnio – łubinowy;
- zbożowo – pastewny mocny.

2. ZMIANA STANU ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY WIŻAJNY

2.1. LASY I OBSZARY CHRONIONE

Lasy

W tabeli 3 zaprezentowano dane dotyczące gruntów leśnych, zgodnie z danymi GUS, w latach 2020 – 2022 by móc porównać jak na przestrzeni lat zmieniała się ich powierzchnia.

Powierzchnia gruntów leśnych w 2021 r. uległa zmniejszeniu by w 2022 r. powierzchnia ta uległa niewielkiemu wzrostowi. Wciąż jednak była mniejsza niż w 2020 r. o 2,31 ha. Powierzchnia ta nie uległa więc znaczącej zmianie. W 2021 r. w lasach prywatnych dokonano odnowienia i zalesienia, działania ta objęły powierzchnię 1,28 ha.

Tabela 3. Grunty leśne

	Jedn. miary	2020	2021	2022
Powierzchnia gruntów leśnych				
ogółem	ha	1687,87	1685,28	1685,56
lesistość w %	%	15	15	15
grunty leśne publiczne ogółem	ha	987,99	988,19	988,18
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	987,47	988,19	988,18
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	968,67	969,39	969,39
grunty leśne prywatne	ha	699,88	697,09	697,38
grunty nieleśne przeznaczone do zalesienia ogółem	ha	0,91	0,91	0,91
grunty nieleśne przeznaczone do zalesienia w zarządzie Lasów Państwowych	ha	0,91	0,91	0,91
Odnowienia i zalesienia				
ogółem	ha	0	1,28	0
lasry prywatne	ha	0	1,28	0

Źródło: dane GUS

W 2022 r. (zgodnie z danymi GUS) lesistość na terenie gminy wyniosła 15% i była taka sama jak w poprzednich latach analizy.

W przypadku więc gruntów leśnych następowały w analizowanym czasie jedynie nieznaczne zmiany.

Obszary chronione

Zgodnie z danymi GUS powierzchnia obszarów chronionych w latach 2020 – 2022 nie uległa zmianie. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (dane GUS) w 2022 r. wzrósł o 0,1% w stosunku do lat poprzednich. Szczegóły zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 4. Obszary prawnie chronione

	Jedn. miary	2020	2021	2022
Obszary prawnie chronione				
ogółem	ha	9 795,31	9 795,31	9 795,31
parki krajobrazowe razem	ha	802,01	802,01	802,01
obszary chronionego krajobrazu razem	ha	8 993,3	8 993,3	8 993,3
rezerваты i pozostałe formy ochrony przyrody na obszarach chronionego krajobrazu	ha	8,36	8,36	8,36

	Jedn. miary	2020	2021	2022
użytki ekologiczne	ha	8,36	8,36	8,36
Obszary prawnie chronione - wskaźniki				
udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem	%	87,5	87,5	87,6
powierzchnia obszarów prawnie chronionych na 1 mieszkańca	m ²	46 291,6	47 712,2	48 854,4
powierzchnia obszarów prawnie chronionych powołanych przez gminę na 1 mieszkańca	m ²	39,5	40,7	41,7
udział powierzchni obszarów prawnie chronionych powołanych przez gminę w powierzchni ogółem	%	0,07	0,07	0,07
liczba pomników przyrody na 100 km ²	szt.	17	17	15,2

Źródło: dane GUS

2.2. GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA

Zgodnie z danymi GUS w długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągu w analizowanych latach nie uległa zmianie. W 2022 r. 88,1% ogółu ludności korzystało z wodociągu (o 0,1% więcej niż w 2020 r.). W 2022 r. liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosiła 550 i była większa niż w 2020 r. o 4 szt.

Tabela 5. Stan zaopatrzenia w wodę

	Jedn. miary	2020	2021	2022
Wodociągi				
długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej)	km	142,9	142,9	142,9
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	142,9	142,9	-
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	546	547	550
awarie sieci wodociągowej	szt.	10	5	10
woda dostarczona	dam ³	145,0	136,3	154,6
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	143,0	136,3	152,3
zdroje uliczne	szt.	2	2	2

	Jedn. miary	2020	2021	2022
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m ³	67,2	65,4	75,2
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	1 863	1 808	1 767
straty wody	dam ³	-	6,8	5,5
dobowa produkcja wody	m ³	-	392	439
liczba awarii sieci wodociągowej na 1 km sieci wodociągowej	szt.	-	0,03	0,07
udział strat wody w łącznej ilości dostarczonej wody	%	-	4,8	3,4
długość czynnej sieci rozdzielczej i przesyłowej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	-	-	142,9
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności				
wodociąg	%	88,0	88,1	88,1

Źródło: Dane GUS

Patrząc na dane GUS dotyczące kanalizacji zauważyć można, że jej nie uległa zmianie. Nie zmieniła się też liczba przyłączy i w analizowanych latach wynosiła 115. 26,3% ogółu ludności w analizowanych latach korzystała z kanalizacji.

Tabela 6. Sieć kanalizacyjna

	Jedn. miary	2020	2021	2022
Kanalizacja				
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	11,3	11,3	11,3
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	11,3	11,3	11,3
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	115	115	115
awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	15	35	10
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	19	26	26
ścieki oczyszczane odprowadzone	dam ³	15	14	13
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	557	540	527
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności				
kanalizacja	%	26,3	26,3	26,3

Źródło: Dane GUS

Zgodnie z danymi GUS w 2022 r. na terenie gminy zebrano 109,31 t odpadów segregowanych (było ich mniej niż w 2020 r.). Ogółem zebrano 385,71 t odpadów (największa liczba w porównaniu do lat 2020 – 2021).

2.3. WODY

Wody powierzchniowe

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Wiżajny na lata 2021-2025 z perspektywą do 2027 r. przedstawiono dane dotyczące jakości jednolitych części wód jezior i wód powierzchniowych przepływających przez Gminę Wiżajny na podstawie „Oceny stanu jednolitych części wód jezior w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu” oraz „Oceny stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu”. Dane te znajdują się w tabelach umieszczonych na kolejnych stronach.

Tabela 7. Ocena jednolitych części wód jezior – pH i klasa elementów fizykochemicznych (2014 – 2019)

Kod ppk	Nazwa ppk	Kod jcwp	Nazwa jcwp	Odczyn pH		Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)			Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)		
				klasa	rok	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa
PL08S0802_0093	jez. Wiżajny - st.01	PLLW30579	Wiżajny	brak klasyfikacji	2019	2019	2019	>2	2019	2019	2

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód jezior w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Tabela 8. Ocena jednolitych części wód jezior – stan ekologiczny, chemiczny i ocena stanu jcwp (2014 – 2019)

Nazwa jcwp	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego				Klasyfikacja stanu chemicznego			Ocena stanu jcwp		
	Rok najstarsz. badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Stan / potencjał ekologiczny	Rok najstarsz. badań	Rok najnowszych badań	Stan chemiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Ocena
Wiżajny	2019	2019	3	umiarkowany stan ekologiczny	2019	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2019	2019	zły stan wód

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód jezior w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Tabela 9. Jakość wód powierzchniowych przepływających przez Gminę Wiżajny – elementy fizykochemiczne (2014 – 2019)

Kod ppk	Nazwa ppk	Kod jcwp	Nazwa jcwp	Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)			Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)		
				Rok najstarsz. badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa
PL08S0801_0001	Wizga - Bolcie	PLRW7000185826123	Wizga	2019	2019	>2	2019	2019	2
PL08S0801_0002	Dopływ z jez. Wiżajny - Grzybina	PLRW70001858261269	Dopływ z jez. Wiżajny	2019	2019	>2	2019	2019	2
PL08S0301_0101	Błędzianka - poniżej dopływu Bludzi	PLRW700018582831	Błędzianka od źródeł do granicy państwa	-	-	-	-	-	-
PL07S0801_3032	Czarna Hańcza - Stara Hańcza	PLRW8000186413	Czarna Hańcza do wypływu z jeziora Hańcza	2017	2019	>2	2017	2017	2
PL07S0801_3037	Szeszupa - Pobondzie	PLRW8000186829	Szeszupa do Potopki z jez. Szurpiły i Pobondzie	2017	2019	>2	2017	2017	2
PL07S0801_3039	Wigra - Poszeszupie	PLRW8000186849	Wigra	2017	2017	>2	2017	2017	>2

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Tabela 10. Jakość wód powierzchniowych przepływających przez Gminę Wiżajny – stan ekologiczny i chemiczny (2014 -2019)

Nazwa jcwp	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego				Klasyfikacja stanu chemicznego			Ocena stanu jcwp		
	Rok najstarsz. badań	Rok najnowsz. badań	Klasa	Stan / potencjał ekologiczny	Rok najstarsz. badań	Rok najnowsz. badań	Stan chemiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowsz. badań	Ocena
Wizga	2019	2019	3	umiarkowany stan ekologiczny	2019	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2019	2019	zły stan wód
Pisa Wisztyniecka od jeziora Wiżajny do granicy państwa (LT)	2019	2019	3	umiarkowany stan ekologiczny	2019	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2019	2019	zły stan wód
Błędzianka od źródeł do granicy państwa	2019	2019	brak możliwości klasyfikacji	brak możliwości klasyfikacji	2019	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2019	2019	zły stan wód
Czarna Hańcza do wypływu z jeziora Hańcza	2017	2019	4	słaby stan ekologiczny	2017	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2017	2019	zły stan wód
Szeszupa do Potopki z jez. Szurpiły i Pobondzie	2017	2019	3	umiarkowany stan ekologiczny	2017	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2017	2019	zły stan wód
Wigra	2017	2017	3	umiarkowany stan ekologiczny				2017	2017	zły stan wód

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Załącznik do uchwały nr XLV/283/24
Rady Gminy Wiżajny z dn. 18.03.2024 r.

Jeziro Wiżajny i część rzek położone są na terenie Obszaru Dorzecza Pregoty, region wodny Łyny i Węgorapy. Reszta rzek znajduje się zaś na Obszarze Dorzecza Niemna w regionie wodnym Niemna.

W „Ocenie stanu jednolitych części wód jezior w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu” oraz „Ocenie stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu” przedstawiono dane dotyczące wód powierzchniowych związanych z terenem Gminy Wiżajny.

Brak danych analizowanych w poprzednich tabelach w przypadku jeziora Wiżajny w klasyfikacji z 2022 r. („Klasyfikacja wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych jezior za rok 2022”). W „Klasyfikacji wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych rzek i zbiorników zaporowych za rok 2022” przedstawiono niektóre dane dotyczące rzek związanych z terenem gminy.

Tabela 11. Stan jezior (2016 – 2021), cz. 1

Nazwa jcwp	Klasa elementów biologicznych			Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)			Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)		
	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa
Wiżajny	2019	2019	3	2019	2019	>2	2019	2019	2

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód jezior w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu, wody.gios.gov.pl

Tabela 12. Stan jezior (2016 – 2021), cz. 2

Nazwa jcwp	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego				Klasyfikacja stanu chemicznego			Ocena stanu jcwp		
	Rok najstarsz. badań	Rok najnowsz. badań	Klasa	Stan / potencjał ekologiczny	Rok najstarsz. badań	Rok najnowsz. badań	Stan chemiczny	Rok najstarsz. badań	Rok najnowsz. badań	Ocena
Wiżajny	2019	2021	3	umiarkowany stan ekologiczny	2019	2021	stan chemiczny dobry	2019	2021	zły stan wód

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód jezior w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu, wody.gios.gov.pl

Tabela 13. Stan rzek (2016 – 2021), cz. 1

Nazwa jcwjp	Klasa elementów biologicznych			Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)			Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)		
	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa
Wizga	2019	2021	3	2019	2021	>2	2019	2019	2
Pisa Wisztyniecka od jeziora Wiżajny do granicy państwa (LT)	2019	2019	3	2019	2019	>2	2019	2019	2
Błędzianka od źródeł do granicy państwa	2019	2020	2	2020	2020	>2	2020	2020	2
Czarna Hańcza do wypływu z jeziora Hańcza	2017	2020	5	2017	2020	>2	2017	2020	2
Szeszupa do Potopki z jez. Szurpiły i Pobondzie	2017	2020	2	2017	2020	>2	2017	2017	2
Wigra	2020	2020	4	2020	2020	>2	2017	2020	2

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu, wody.gios.gov.pl

Tabela 14. Stan rzek (2016 – 2021), cz. 2

Nazwa jcwjp	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego				Klasyfikacja stanu chemicznego			Ocena stanu jcwjp		
	Rok najstarsz. badań	Rok najnowsz. badań	Klasa	Stan / potencjał ekologiczny	Rok najstarsz. badań	Rok najnowsz. badań	Stan chemiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Ocena
Wizga	2019	2021	3	umiarkowany stan ekologiczny	2019	2021	stan chemiczny poniżej dobrego	2019	2021	zły stan wód

Nazwa jcwp	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego				Klasyfikacja stanu chemicznego			Ocena stanu jcwp		
	Rok najstarsz. badań	Rok najnows. badań	Klasa	Stan / potencjał ekologiczny	Rok najstarsz. badań	Rok najnows. badań	Stan chemiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Ocena
Pisa Wisztyniecka od jeziora Wiżajny do granicy państwa (LT)	2019	2019	3	umiarkowany stan ekologiczny	2019	2021	stan chemiczny poniżej dobrego	2019	2021	zły stan wód
Błędzianka od źródeł do granicy państwa	2019	2020	3	umiarkowany stan ekologiczny	2019	2020	stan chemiczny poniżej dobrego	2019	2020	zły stan wód
Czarna Hańcza do wypływu z jeziora Hańcza	2017	2020	5	zły stan ekologiczny	2017	2021	stan chemiczny poniżej dobrego	2017	2021	zły stan wód
Szeszupa do Potopki z jez. Szurpiły i Pobondzie	2017	2020	3	umiarkowany stan ekologiczny	2017	2021	stan chemiczny poniżej dobrego	2017	2021	zły stan wód
Wigra	2017	2020	4	słaby stan ekologiczny	2020	2020	stan chemiczny poniżej dobrego	2017	2020	zły stan wód

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu, wody.gios.gov.pl

Tabela 15. Stan rzek, 2022 r.

Nazwa jcwp	Klasa elementów biologicznych			Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)			Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)		
	Rok najstarsz. badań	Rok najnowsz. badań	Klasa	Rok najstarszych badań	Rok najnowsz. badań	Klasa	Rok najstarsz. badań	Rok najnowszych badań	Klasa
Błędzianka do granicy państwa wraz z Czarną Strugą do granicy państwa	-	-	-	2022	2022	brak klasyfikacji	-	-	-
Czarna Hańcza do jez. Wigry	2022	2022	3	2022	2022	2	2022	2022	2
Szeszupa do Potopki	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wigra	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: Klasyfikacja wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych rzek i zbiorników zaporowych za rok 2022, wody.gios.gov.pl

Ocena stanu jcwpc wciąż przedstawia, że stan wód na terenie gminy wciąż jest zły (niektóre ciekły wciąż mają stan ekologiczny słaby lub zły, a ich stan chemiczny jest poniżej dobrego). Istnieje potrzeba przeprowadzania prac służących poprawie stanu wód powierzchniowych i promocji zachowań służących polepszeniu ich stanu.

Wody podziemne

Zgodnie z Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Wiżajny na lata 2021-2025 z perspektywą do 2027 r. w 2019 r. na terenie Gminy Wiżajny zlokalizowano ponownie dwa punkty pomiarowe w miejscowościach: Wiżajny (856) i Maszutkinie (1883). W obydwu punktach określono stan wód jako: II klasy, czyli wody dobrej jakości.

W 2020 r. nie umiejscowiono żadnego punktu na terenie województwa podlaskiego, tym samym także nie było go na terenie Gminy Wiżajny.

Zgodnie z danymi Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (aktualność informacji zgodna z datą ich przygotowania: marzec 2023) w 2022 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego wszystkich 174 jednolitych części wód podziemnych. Próbkę wód podziemnych pobrano w 1404 punktach pomiarowych. Na terenie Gminy Wiżajny dokonano badań w dwóch punktach. Badanie przeprowadzono w miejscowościach Wiżajny i Maszutkinie (tym samym w tych samych miejscowościach co w 2019 r.).

Tabela 16. Stan wód podziemnych

Numer JCWPd (wg podziału na 174 części)	Numer punktu pomiarowego wg ID Monitoring	Numer punktu pomiarowego wg MONBADA	Miejscowość	Nazwa dorzecza	Data poboru próbki	Klasa jakości 2022 końcowa
21	219	856	Wiżajny	dorzecze Pregoły	27.06.2022	II
22	795	1883	Maszutkinie	dorzecze Niemna	28.06.2022	II

Źródło: 2022 - Klasy jakości wód podziemnych - monitoring jakości wód podziemnych - monitoring diagnostyczny, dane Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, aktualność informacji zgodna z datą ich przygotowania (marzec 2023)

Końcowa klasa jakości wód podziemnych w obydwu punktach została oceniona jako: wody dobrej jakości.

Biorąc pod uwagę powyższe dane dotyczące wód podziemnych można uznać, że ich stan na terenie gminy jest dobry. Wciąż warto przeprowadzać prace służące ich ochronie i przynajmniej utrzymania ich stanu na obecnym poziomie.

Zasoby dyspozycyjne

Zgodnie z „Planem przeciwdziałania skutkom suszy” (przyjętym Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy, Dz. U. 2021, poz. 1615) na terenie Polski na 38,95% obszarów dorzeczy występuje normalny stopień wykorzystania zasobów dyspozycyjnych wód powierzchniowych (eksploatacja wód nie wyczerpuje całych zasobów wodnych), na 37,50% obszarów dorzeczy stopień jest intensywny (eksploatacja wody na poziomie maksymalnej dostępności zasobów), a na 23,55% bardzo intensywny (eksploatacja przewyższa ilość zasobów wodnych). Zlewnie o intensywnym stopniu wykorzystania są zlokalizowane m.in. na Pojezierzu Litewskim.

Ocenę możliwości korzystania z zasobów dyspozycyjnych wód powierzchniowych w czasie suszy determinuje wskaźnik stanu nienaruszalnych zasobów wód powierzchniowych. Uzyskane wyniki wskazują, iż podczas suszy hydrologicznej na 70,23% obszaru Polski zasoby nienaruszalne wód powierzchniowych nie zostają wyeksploatowane. Oznacza to, że mimo niskich stanów wód, wszyscy użytkownicy wód zlewni nie mają problemu z pojawiającym się brakiem wody. Również ekosystemy wodne i od wód zależne funkcjonują prawidłowo. Nie oznacza to jednak, że sytuacja nie może ulec pogorszeniu, np. w wyniku zwiększenia liczby użytkowników wód w zlewni (co przyczyni się do większego poboru) albo nałożenia się innych negatywnych czynników (np. wysoka temperatura wody, która uniemożliwi pracę elektrowni używających do procesów technologicznych zasobów wód powierzchniowych; zmniejszenie się zawartości tlenu w wodzie skutkującego przyduszą ryb oraz obniżeniem parametrów jakościowych wód płynących).

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, że nawet w przypadku wystąpienia suszy zasoby nienaruszalne wód powierzchniowych nie zostają wyeksploatowane. Choć teren gminy nie leży na obszarze zlewni o intensywnym stopniu wykorzystania wód jest on w stosunkowo dobrej sytuacji. Wraz ze zmianami klimatycznymi sytuacja hydrologiczna terenu może się pogorszyć i stać się niebezpieczną dla zdrowia oraz życia jej mieszkańców.

Niższy zasób wód w 2022 r. od województwa podlaskiego (poziom zasobów wód podziemnych) wystąpił w województwach: opolskim, podkarpackim i świętokrzyskim. Zgodnie z danymi GUS w 2022 r. zasoby eksploatacyjne wód podziemnych w województwie podlaskim wynosiły 695,5 hm³ i były o 0,5 hm³ wyższe niż w roku poprzednim.

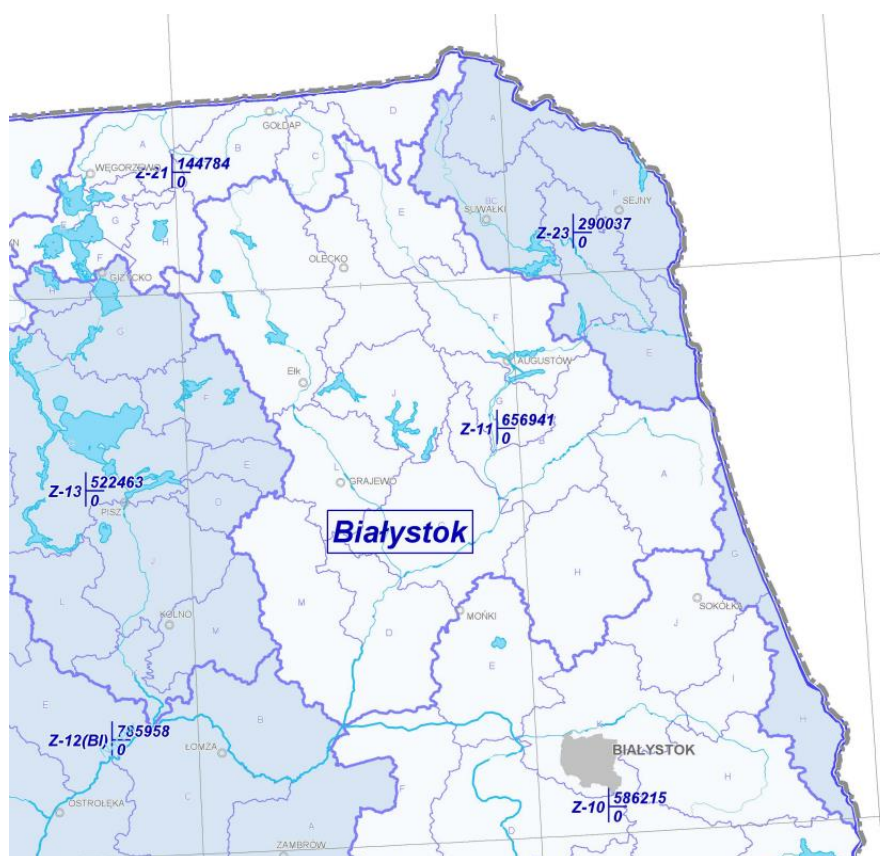
Można uznać, że sytuacja na terenie gminy i powiatu w porównaniu do innych części kraju (podobnie jak w przypadku całego województwa, na którego terenie są położone) mogłaby być jeszcze lepsza.

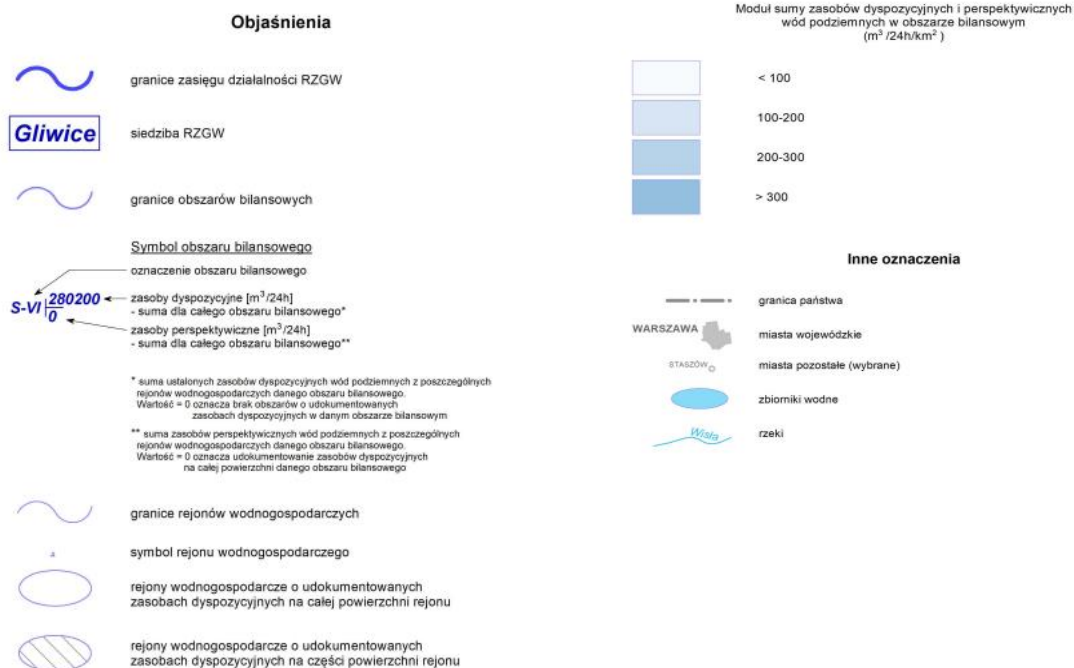
Istnieje potrzeba zadbania o posiadane zasoby i promowania oszczędzania zużycia wody.

Zasoby dyspozycyjne wód podziemnych na terenie gminy znajdują się na niesatysfakcjonującym poziomie. Należy prowadzić prace służące zadbaniu o posiadane zasoby i rozsądne z nich korzystanie.

Mapę dotyczącą zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych na terenie Gminy Wiżajny i jej otoczeniu prezentuje Rysunek 2.

Rysunek 2. Mapa zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych w obszarach bilansowych (stan na 31.12.2022 r.)

Źródło: www.pgi.gov.pl

W przypadku wód na terenie Gminy Wiżajny potrzeba jest przede wszystkim przeprowadzenia prac służących poprawie stanu wód powierzchniowych.

2.4. GLEBY I ZASOBY GEOLOGICZNE

Gleby

Badania gleb pod kątem: odczynu pH, potrzeb wapnowania oraz zawartości w makroelementy: fosfor, potas i magnez przeprowadziła natomiast Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Białymstoku. W latach 2011-2014 na terenie powiatu suwalskiego przeprowadzono pomiary jakości gleb pod kątem: odczynu pH, potrzeb wapnowania oraz zawartości w makroelementy: fosfor, potas i magnez. W tabeli 17 zaprezentowano szczegółowe wyniki przeprowadzonych badań.

Tabela 17. Zestawienie zasobności gleb na terenie powiatu suwalskiego w latach 2011-2014

Liczba gospodarstw (szt.)		688
Liczba prób (szt.)		4 492
Zbadana powierzchnia (ha)		9 299,41
pH (%)	bardzo kwaśny	14
	kwaśny	29
	lekko kwaśny	29
	obojętny	20

	zasadowy	8
Potrzeby wapnowania (%)	konieczne	22
	potrzebne	14
	wskazane	14
	ograniczone	14
	zbędne	36
Zawartość fosforu (%)	bardzo niska	44
	niska	30
	średnia	12
	wysoka	6
	bardzo wysoka	8
Zawartość potasu (%)	bardzo niska	37
	niska	38
	średnia	17
	wysoka	4
	bardzo wysoka	4
Zawartość magnezu (%)	bardzo niska	3
	niska	12
	średnia	28
	wysoka	27
	bardzo wysoka	30

Źródło: Wyniki badań odczynu i zasobności gleb na terenie poszczególnych powiatów woj. podlaskiego w latach 2011 – 2014

Jednym z podstawowych wskaźników oceny jest odczyn gleb. Zależy on od rodzaju skały macierzystej, składu granulometrycznego gleby, warunków przyrodniczych oraz zabiegów agrotechnicznych. Na terenie powiatu występuje 29% gleb kwaśnych, 29% - lekko kwaśnych i 14% - bardzo kwaśnych. Odczyn środowiska glebowego wpływa w znacznym stopniu na życie roślin, mikroorganizmów i fauny glebowej. Decyduje tym samym o aktywności biologicznej gleby. Częściej spotykane kwaśne odczyny gleb, powodują obniżanie plonowania roślin, jak również ułatwiają przyswajanie przez rośliny metali ciężkich. Z odczynem gleb ściśle związana jest potrzeba ich wapnowania. Wapnowanie poprawiające właściwości fizyczne, chemiczne i biologiczne gleb, jest zabiegiem agrotechnicznym, który powinien być stosowany na tych terenach, w których procentowy udział gleb wymagających wapnowania w przedziale koniecznym i potrzebnym przekroczył 30%. Na terenie powiatu suwalskiego dla 36% przebadanych gleb nie dostrzeżono potrzeby wapnowania.

Zawartość w glebie przyswajalnych form fosforu, potasu i magnezu jest ważnym wskaźnikiem pozwalającym ustalić poziom racjonalnego nawożenia.

Fosfor jest składnikiem niezbędnym dla rozwoju roślin, pełniąc ważne funkcje w procesach życiowych roślin: reguluje podziały komórek, rozwój korzeni, ma wpływ na procesy kwitnienia, zawiązywanie nasion oraz procesy dojrzewania. Potas jest jednym z trzech, obok wspomnianych wcześniej azotu i fosforu, makroskładników o zasadniczym znaczeniu w żywieniu roślin. Pierwiastek ten odgrywa istotną rolę w gospodarce wodnej rośliny, aktywuje enzymy, bierze udział w procesie fotosyntezy i transportu asymilatów oraz warunkuje wrażliwość na stres wodny związany z suszą. Z kolei magnez jest składnikiem o dużym znaczeniu fizjologicznym dla roślin. Podstawowa rola magnezu w roślinie jest związana z jego obecnością w cząsteczce chlorofilu, a zatem wpływem na procesy fotosyntezy. Ponadto magnez aktywuje enzymy i reguluje gospodarkę azotem w roślinie. Pierwiastek ma istotne znaczenie w kształtowaniu jakości produktów roślinnych, z punktu widzenia ich wartości żywieniowej dla zwierząt i człowieka.

Procentowy udział gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości fosforu (P_2O_6) na terenie powiatu wynosi 74%. Udział gleb o zawartości potasu (K_2O) bardzo niskiej i niskiej wynosi 75%, a magnezu - 15%. Określenie zasobności gleb w makroelementy jest podstawą do ustalenia optymalnych dawek nawozów sztucznych.

Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Kolejna, piąta tura Monitoringu przypadła na lata 2015-2017 i podobnie jak w poprzednich latach była realizowana przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Na terenie województwa podlaskiego przeprowadzono badanie w 6 punktach, żaden z nich nie był zrealizowany na terenie Gminy Wiżajny, ani na terenie powiatu suwalskiego. Był realizowany na obszarze sąsiedniego powiatu sejneńskiego:

- Miejscowość: Hołny Wolmera,
- Kompleks: 4 (żytni bardzo dobry (pszenno-żytni)); Typ: AP (gleby płowe); Klasa bonitacyjna: IIIb,
- Gatunek gleby wg: BN-78/9180-11: pglp (piasek gliniasty lekki pylasty), PTG 2008: pg (piasek gliniasty).

Zgodnie z „Raportem z III etapu realizacji zamówienia „Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2015-2017”” w omawianym punkcie:

- odczyn "pH " w zawiesinie H_2O w 2015 r. wynosił 4,80 (najmniejszy w porównaniu do lat 1995 – 2010),

- odczyn "pH " w zawiesinie KCl w 2015 r. wynosił 4,80 (taki sam jak w 2005 r, większy niż w 2010 r. a mniejszy niż w 1995 r.).

Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Kolejna, szоста tura monitoringu przypadła na lata 2020 – 2022 i była realizowana przez Eurofins OBiKŚ Polska Sp. z o.o., na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Na terenie województwa podlaskiego przeprowadzono badanie w 6 punktach, jeden z nich zlokalizowany został na obszarze powiatu sejneńskiego, czyli w powiecie sąsiadującym z powiatem suwalskim:

- Miejscowość: Hołny Wolmera (Gmina Sejny),
- Kompleks: 4 (żytni bardzo dobry (pszenno-żytni)); Typ: AP (gleby płowe); Klasa bonitacyjna: IIIb,
- Gatunek gleby wg: BN-78/9180-11: pglp (piasek gliniasty lekki pylasty), PTG 2008: pg (piasek gliniasty),
- Wyniki pomiarów za 2020 r.:
 - Próchnica – 2,31%,
 - Węgiel organiczny - 1,34%,
 - Azot ogólny – 0,138%,
 - Radioaktywność – 747 Bq*kg⁻¹,
 - Zasolenie - 39 mg KCl*100g⁻¹,
 - Sód - 0,002%.

Co prawda punkt ten nie obejmuje bezpośrednio obszaru Gminy Wiżajny, jednak należy stwierdzić, że jakość gleb na analizowanym terenie jest zbliżona do tej występującej w punkcie pomiarowym.

Jako przedział optymalny dla procesów biologicznych, związanych z metabolizmem większości gatunków roślin i mikroorganizmów glebowych przyjmuje się wartości pH od 5,5 do 7,2 mierzone w 1M KCl. Zgodnie z informacjami z szóstej tury monitoringu w omawianym punkcie:

- odczyn „pH” w zawiesinie H₂O wynosił 7,20,
 - odczyn „pH” w zawiesinie KCl wynosił 6,7 (był najwyższy od 1995 r.),
- a więc mieści się w przedziale optymalnym.

Zgodnie ze „Stanem Środowiska w Polsce. Raport 2022” w latach 2010 – 2021 odnotowano spadek łącznej powierzchni zajętej przez grunty orne, sady, łąki i pastwiska trwale o 1,8%, na rzecz m.in. powierzchni zajętej przez grunty zabudowane i zurbanizowane (0,72%), jak

również przez lasy (0,53%). Poziom zanieczyszczenia gleb użytkowanych rolniczo metalami ciężkimi i związkami z grupy WWA jest niski. Zakwaszenie stanowi główny problem dla żyzności gleb ornych. W Polsce obserwuje się wysoki udział gleb o odczynie kwaśnym. Z kolei średni poziom zawartości próchnicy w glebach ornych utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Wspomniana w dokumencie Strategia „od pola do stołu” na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego (COM(2020) 381) w zakresie gleb wyznacza dla UE na 2030 r. konkretne cele zmniejszenia o połowę wykorzystania pestycydów i nawozów, a także zwiększenia ilości gruntów pod rolnictwo ekologiczne.

Zasoby geologiczne

W poniższych tabelach przedstawiono dane z 2020 r. i 2022 r. (zgodnie z „Bilansem zasobów złóż kopalin w Polsce” – wydawaną corocznie publikacją publikowaną przez Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy).

Tabela 18. Złóża zasobów geologicznych, 2020 r.

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby geologiczne bilansowe	Zasoby przemysłowe	Wydobycie
Złóża piasku i żwiru – tys. t					
1.	Kamionka*	T	124	-	-
2.	Maszutkinie*	R	197	197	-
3.	Stankuny*	R	341	341	-

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2020 r.

Objaśnienia do tabeli:

* - złoża zawierające piasek ze żwirem

R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo

T – złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo

Tabela 19. Złóża zasobów geologicznych, 2022 r.

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby geologiczne bilansowe	Zasoby przemysłowe	Wydobycie
Złóża piasku i żwiru – tys. t					
1.	Kamionka*	T	124	-	-
2.	Maszutkinie*	R	197	197	-
3.	Stankuny*	R	341	341	-

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2022 r.

Objaśnienia do tabeli:

* - złoża zawierające piasek ze żwirem

R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo

T – złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo

Zgodnie z „Bilansem zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2022 r.” na terenie gminy występują złoża piasku i żwiru. Tak samo jak to było przedstawione w „Bilansie zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2020 r.”. Sytuacja ta nie uległa więc zmianie.

Analizując dane zaprezentowane w Bilansie zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na koniec 2020 r. i na koniec 2022 r. zauważyć można, że choć liczba złóż na terenie gminy nie jest zbyt duża i różnorodna to wielkość zasobów bilansowanych w tych latach nie uległa zmianie co jest zjawiskiem pozytywnym.

Należy prowadzić działania służące ochronie posiadanych zasobów.

2.5. HAŁAS I PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE

Hałas przemysłowy i komunikacyjny

Hałas przemysłowy

Jak na to wskazuje „Raport o zanieczyszczeniu środowiska hałasem wg stanu na 31.12.2018 r. Ocena roczna” w odniesieniu do hałasu przemysłowego dane pomiarowe potwierdzają dalszy znaczny spadek średnich wartości poziomu hałasu przemysłowego w przeciągu ostatnich dwóch dekad. Można przyjąć, że podobna tendencja występuje również na terenie województwa podlaskiego, powiatu suwalskiego, Gminy Wiżajny.

Zgodnie z „Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podlaskiego w roku 2019” w tymże roku na terenie województwa podlaskiego poddano pomiarom hałasu 53 podmioty. 22 podmioty w ramach pomiarów kontrolnych oraz 31 w związku z badaniami okresowymi. Stwierdzono na ich podstawie, że 8 zakładów przekracza poziomy dopuszczalny, z czego 62,5% to przekroczenia występujące w nocy. Uznano jednak, że hałas przemysłowy ma właściwie charakter lokalny. Na ponadnormatywny jego wpływ narażona jest jedynie ludność mieszkająca w bezpośrednim sąsiedztwie zakładów. W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono również w tym dokumencie, że hałas przemysłowy jest w mniejszym stopniu uciążliwy niż w poprzednim okresie badawczym (pomimo iż zwiększono ilość skontrolowanych podmiotów).

Jak na to wskazuje „Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podlaskiego w roku 2020” hałas przemysłowy na obszarze województwa podlaskiego ma charakter lokalny, a na ponadnormatywny jego wpływ narażona jest ludność mieszkająca w bezpośrednim sąsiedztwie zakładów. W przypadku pomiarów z 2020 roku, działalność jednego podmiotu wyróżniła się wyjątkowo wysoką, ponadnormatywną emisją hałasu w porze dnia, na poziomie 21,3 dB. Wspomniane przekroczenie norm dotyczyło działalności związanej ze sprzedażą hurtową paliw i produktów pochodnych w Grajewie (poza terenem powiatu

suwalskiego). To, jak i większość przekroczeń, zostało określone w drodze działalności inspekcyjnej WIOŚ w Białymstoku. Pozostałe podmioty, które nie dostosowały się do norm środowiskowych, wiążą swoją działalność z transportem, przeładunkiem i manewrami pojazdów ciężkich oraz z obróbką drewna, generując przy tym hałas do kilku dB ponad poziom dopuszczalny zarówno w porze dnia jak i nocy. Odnosząc rezultaty pomiarów do poprzedniego okresu badawczego, można stwierdzić, że % podmiotów z przekroczeniami utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Hałas komunikacyjny

„Raport o zanieczyszczeniu środowiska hałasem wg. stanu na 31 XII 2018 r. Ocena roczna” dotyczący całego kraju wskazał, że pomiary krótkookresowe emisji hałasu (w odniesieniu do 1 doby) wykazały, że w roku 2018: 92% przebadanych odcinków dróg charakteryzowało się poziomem emisji powyżej 60 dB w porze dnia, 85% przebadanych odcinków dróg miało poziom emisji powyżej 55 dB w porze nocy. Pomiary krótkookresowe hałasu prowadzone w tym roku na terenach chronionych akustycznie wykazały: w 33% pkt pomiarowych w porze dnia stwierdzono występowanie przekroczeń dopuszczalnych poziomów, w 46,5% pkt pomiarowych w porze nocy stwierdzono występowanie przekroczeń dopuszczalnych poziomów.

Zgodnie z „Oceną wyników badań hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa podlaskiego w 2019 roku”, w analizowanym roku zbadano uciążliwość akustyczną dróg krajowych DK16, DK19 oraz wojewódzkiej DW677. Monitoring prowadzono w 14 punktach pomiarowych, z czego w 11-tu wykonano pomiary określające wskaźniki krótkookresowe LA_{eqD} i LA_{eqN} , natomiast 3 dotyczyły określenia wskaźników długookresowych L_{DWN} i L_N . Punkty te zostały zlokalizowane na obszarze trzech miejscowości: Śniadowo, Giby, Sokółka. Przeprowadzone w 2019 roku pomiary hałasu komunikacyjnego wykazały występowanie przekroczeń wartości dopuszczalnych hałasu zarówno w porze dziennej jak i nocnej.

Wyniki pomiarów krótkookresowych dla pory dnia wykazały przekroczenia w 3 spośród 11 punktów pomiarowych, a konkretnie:

- w Śniadowie: ul. Szosowa 37;
- w Sokółce: ul. Mariacka 51, ul. Białostocka 114.

Nie stwierdzono przekroczeń w 8 punktach pomiarowych - w Śniadowie: ul. Łomżyńska 29, ul. Kolejowa 13, ul. Kościelna 18; w Gibach oraz w Sokółce: ul. Piłsudskiego, ul. Kryńska 70, ul. Kresowa 73, ul. Targowa 9.

Wyniki pomiarów krótkookresowych dla pory nocy wykazały, że uciążliwość akustyczna jest dwukrotnie wyższa, a przekroczenia z pory dziennej pokrywają się z przekroczeniami w porze nocnej:

- w Śniadowie: ul. Szosowa 37;
- w Sokółce: ul. Mariacka 51, ul. Białostocka 114.

Przekroczeń nie stwierdzono w tych samych 8 punktach pomiarowych co w porze dnia, a mianowicie: w Śniadowie jest to ul. Łomżyńska 29, ul. Kolejowa 13, ul. Kościelna 18; w Sokółce: ul. Piłsudskiego, ul. Kryńska 70, ul. Kresowa 73, ul. Targowa 9 oraz w Gibach.

Ocena wskaźników poziomów długookresowych L_{DWN} (dla pory dzienne – wieczorno – nocnej) i L_N (dla pory nocnej) mających zastosowanie w prowadzeniu długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem wykazała, że w 2 spośród monitorowanych miejscowości normy hałasowe zostały przekroczone:

- wskaźnik L_{DWN} został przekroczony w Śniadowie o 3,3 dB oraz w Sokółce o 3,8 dB;
- wskaźnik L_N został przekroczony w Śniadowie o 5,5 dB oraz w Sokółce o 4,6 dB.

W „Stan Środowiska w Województwie Podlaskim. Raport 2020” odwołano się do badań hałasu przeprowadzonych w okresie 2017-2018, czyli nie są nowsze niż te przedstawione we wspomnianej Ocenie. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku przeprowadził długookresowe pomiary hałasu drogowego w 6 miejscowościach położonych przy głównych ciągach komunikacyjnych. Z przeprowadzonych pomiarów wynika, że w przypadku wskaźnika L_{DWN} w 1 punkcie pomiarowym nie stwierdzono występowania przekroczeń poziomów dopuszczalnych hałasu, w pozostałych 5 przekroczenia wystąpiły. Największy udział procentowy stanowiły przekroczenia norm do 5 dB (83%), nie odnotowano przekroczenia w zakresie 5-10 dB oraz większym. W przypadku wskaźnika L_N w 2 punktach normy hałasu nie zostały przekroczone, co stanowiło 1/3 wszystkich punktów pomiarowych. Zarówno przekroczenia do 5 dB, jak i te w zakresie 5-10 dB stanowiły po 33%. Powyżej 10 dB przekroczeń nie odnotowano.

Jak to wskazano w „Ocenie stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podlaskiego w roku 2021” w ramach realizacji zadań „Strategicznego Programu Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2020-2025”, w roku 2021 zbadano uciążliwość akustyczną wzdłuż odcinków dróg krajowych DK19, DK62, DK66 oraz dróg wojewódzkich o numerach 645, 648, 653, 681 poprowadzonych przez wybrane obszary zabudowane. Monitoring prowadzono w 16 punktach pomiarowych, z czego w 13 wykonano pomiary określające wskaźniki krótkookresowe L_{AeqD} i L_{AeqN} , natomiast 3 dotyczyły określenia wskaźników długookresowych L_{DWN} i L_N . Punkty te zostały zlokalizowane na obszarze 6 miejscowości: Boćki, Drohiczyn, Brańsk, Szepietowo, Nowogród, Bakalarzewo.

Wyniki pomiarów krótkookresowych dla pory dnia wykazały wyraźne przekroczenia w 3 spośród 13 punktów pomiarowych położonych w:

– Boćkach: ul. Wojska Polskiego 24, ul. Bielska 2, ul. Bielska 39;

Przekroczenia na granicy błędu pomiarowego stwierdzono:

– Drohiczyn: ul. Ks. Witolda 40, ul. Warszawska 51;

– Boćki: ul. Bielska 26

Nie stwierdzono przekroczeń norm dopuszczalnych hałasu w: Brańsku, Szepietowie, Nowogrodzie oraz Bakalarzewie.

Wyniki pomiarów krótkookresowych dla pory nocy wykazały, że przekroczenie norm dopuszczalnych ma miejsce w Bakalarzewie, Szepietowie oraz w każdym z punktów zlokalizowanym w Boćkach, w tych samych lokalizacjach co w porze dnia, a uciążliwość akustyczna jest zdecydowanie wyższa:

– Bakalarzewo: ul. Suwalska 17;

– Szepietowo: ul. Główna 22;

– Boćki (wszystkie punkty pomiarowe): ul. Wojska Polskiego 24, ul. Bielska 2, ul. Bielska 26, ul. Bielska 39;

Przekroczenie na granicy błędu pomiarowego stwierdzono:

– Brańsk: ul. Kościuszki 9.

Nie stwierdzono przekroczeń norm dopuszczalnych hałasu w: Drohiczynie oraz Nowogrodzie.

Ocena wskaźników poziomów długookresowych L_{DWN} (dla pory dzień-noć-noć) i L_N (dla pory nocnej) mających zastosowanie w prowadzeniu długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem wykazała, że hałas komunikacyjny jest problemem w Boćkach (wzdłuż miejskiego odcinka DK nr 19), gdzie wartości dopuszczalne zostały przekroczone o: 3,7 dB wobec wskaźnika L_{DWN} oraz 5,3 dB. L_N w punkcie zlokalizowanym przy ul. Bielska 18/1.

W Drohiczynie również stwierdzono niewielkie przekroczenia wskaźnika L_{DWN} o 2,1 dB przy ul. Warszawska 36. Wyłącznie badania wykonane w Brańsku (ul. A. Krajowej 4B) nie wykazały przekroczeń norm dopuszczalnych wobec wskaźników L_{DWN} oraz L_N .

Niezmiennie od lat, najbardziej uciążliwym źródłem hałasu na obszarze województwa podlaskiego jest hałas komunikacyjny, choć z roku na rok widoczna jest poprawa środowiska akustycznego wzdłuż badanych odcinków dróg, co jest głównie związane z przeniesieniem transportu ciężkiego poza obszary zabudowane poprzez rozbudowę obwodnic oraz tworzenie tras szybkiego ruchu o znaczeniu transgranicznym. Długookresowe pomiary hałasu wykonane m.in. w miejscowości Boćki ukazują problem zanieczyszczenia hałasem wzdłuż najczęściej użytkowanych dróg, szczególnie jeżeli stanowią one trasę transportu transgranicznego.

Dane z 2021 roku zgromadzone w bazie E-hałas dotyczące hałasu komunikacyjnego wskazują, że przekroczenia poziomów dopuszczalnych są niewielkie - rzędu kilku decybeli.

Przekroczenia na obszarze miejskim dotyczą trasy Niepodległości (DW669) na odcinku od ulicy Hetmańskiej do ul. Ks. Popiełuszki w Białymstoku. Natomiast pomiary wykonywane poza terenami zabudowanymi, na których zarejestrowano nieznaczne przekroczenia to wyłącznie odcinki przebudowanej drogi krajowej nr 8, mianowicie:

- odcinek Alei 1000-lecia Państwa Polskiego (granica miasta Białystok) - Jurowce odnotowano najwyższe przekroczenie w punkcie Sielachowskie 5F na poziomie 4,4 dB wyłącznie w porze nocy,

- odcinek od granicy woj. mazowieckiego do obwodnicy Zambrowa odnotowano niewielkie przekroczenia wyłącznie w porze nocy w punktach:

- Żabikowo Prywatne 19A – przekroczenie rzędu 1 dB,
- Szumowo – przekroczenie rzędu 0,9 dB,
- Nowe Szumowo 1 – przekroczenie rzędu 2,1 dB,
- Krajewo – przekroczenie rzędu 0,3 dB.

- ponad siedemnastokilometrowy odcinek Mężenin-Jeżewo – minimalne przekroczenie na poziomie 0,9 dla wskaźnika L_{AeqN} odnotowano w punkcie zlokalizowanym pod adresem Sikory-Piotrkowięta 8.

Jak to wskazano w „Ocenie stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podlaskiego w roku 2022” nie przeprowadzono badań na terenie Gminy Wiżajny.

W roku 2022 zgodnie z danymi z bazy Ehałas-P na terenie województwa podlaskiego zbadano blisko 2,6 km dróg pozamiejskich oraz około 19,2 km dróg miejskich. Ogółem poddano pomiarom 20 odcinków dróg, z których 12 emituje ponadnormatywny hałas komunikacyjny.

Niezmiennie od lat, najbardziej uciążliwym źródłem hałasu na obszarze województwa podlaskiego jest hałas komunikacyjny, choć z roku na rok widoczna jest poprawa środowiska akustycznego wzdłuż badanych odcinków dróg. W większości przypadków przekroczenia wartości dopuszczalnych występują na częściach posesji graniczących bezpośrednio z pasem drogowym, a w wielu przypadkach nie obejmują już samej zabudowy mieszkaniowej. Stąd też liczba osób zagrożonych ponadnormatywnym hałasem jest niewielka. Poprawiająca się sytuacja w zakresie ochrony przed hałasem komunikacyjnym jest między innymi efektem szeregu działań inwestycyjnych. W wielu przypadkach powstały i/lub powstają obwodnice miejscowości, wyprowadzające ruch z obszarów zabudowanych, w tym ruch samochodów ciężarowych, będących głównym źródłem nadmiernego hałasu komunikacyjnego.

Zaprezentowane powyżej dane z monitoringów poziomu hałasu nie obejmują w większości co prawda w sposób bezpośredni Gminy Wiżajny, jednak biorąc pod uwagę dotychczasowe pomiary oraz opierając się na obserwacjach terenowych należy stwierdzić, że hałas

komunikacyjny nadal stanowi pewien problem na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego. Dużo mniejszy wpływ na środowisko na jej terenie ma hałas przemysłowy.

Promieniowanie elektromagnetyczne

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Wiżajny na lata 2021-2025 z perspektywą do 2027 r. wskazano, że promieniowanie niejonizujące uważa się obecnie za jedno z poważniejszych zanieczyszczeń środowiska. Pole elektromagnetyczne wytwarzane przez silne źródło niekorzystnie zmienia warunki bytowania człowieka, wpływa na przebieg procesów życiowych.

Energia elektryczna do Gminy Wiżajny jest doprowadzana liniami napowietrznymi średnich napięć (SN) 20 kV. Są to linie doprowadzone z głównych punktów zasilania (usytuowane na terenie Suwałk i Filipowa). Sieci te doprowadzone są do stacji transformatorowych (SN/nn) 20 kV/0,4 kV. One są jednym z głównych źródeł promieniowania. Kolejnym źródłem promieniowania mogą być też anteny nadawcze operatorów telekomunikacyjnych.

Zgodnie z tym na co wskazuje „Ocena poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku za lata 2017-2019” na przestrzeni analizowanych lat nastąpiły pewne zmiany w poziomie pól elektromagnetycznych na terenach wiejskich. Zanotowano tendencję spadkową w jego poziomie. A nawet w większości lokalizacji, gdzie te pomiary na terenach wiejskich były wykonane, poziom pola elektromagnetycznego uzyskał wartości poniżej dolnego progu oznaczalności sondy.

Zgodnie z „Wynikami pomiarów monitoringowych pól elektromagnetycznych za rok 2019” na terenie powiatu suwalskiego przeprowadzono badania na terenie Gminy Wiżajny i Gminy Jeleniewo.

Tabela 20. Wynik pomiarów monitoringowych pól elektromagnetycznych, 2019

Gmina	Adres	Współrzędne punktów		Data pomiaru	Parametr pomiaru	Wynik pomiaru [V/m]
		Długość geogr.	Szerokość geogr.			
Jeleniewo	Jeleniewo centrum miejscowości	22° 54' 44"	54° 12' 15"	11.06.2019	Składowa elektryczna 3[MHz]-300[GHz]	<0,2
Wiżajny	Wiżajny centrum miejscowości	22° 52' 9"	54° 22' 4"	24.09.2019	Składowa elektryczna 3[MHz]-300[GHz]	<0,2

Źródło: Wynik pomiarów monitoringowych pól elektromagnetycznych za rok 2019

Zgodnie z „Wynikami pomiarów monitoringowych pól elektromagnetycznych za rok 2020” nie przeprowadzono badania na terenie Gminy Wiżajny. Na terenie powiatu suwalskiego przeprowadzono badanie na terenie gminy wiejskiej – Gmina Szypliszki. Wynik pomiaru mieścił się w normie. Był trochę wyższy niż wynik z Gminy Wiżajny i Gminy Jeleniewo z 2019 r.

Tabela 21. Wynik pomiarów monitoringowych pól elektromagnetycznych

Adres	Współrzędne punktów pomiarowych		Data pomiaru	Parametr pomiaru	Wynik pomiaru [V/m]
	Długość geograficzna	Szerokość geograficzna			
Szypliszki, powiat suwalski	23° 4' 28"	54° 15' 8"	24.06.2020	Składowa elektryczna 3[MHz]-3[GHz]	0,28

Źródło: Wynik pomiarów monitoringowych pól elektromagnetycznych za rok 2020

Zgodnie z „Oceną poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2022 w woj. podlaskim” w 2022 r. dokonano pomiarów na terenie Gminy Wiżajny. Z przeprowadzonych w tym roku badań wynika, że zarówno pomiary wykonane w ramach stałej sieci monitoringowej, jak i te zrealizowane w ramach monitoringu badawczego, nie wykazały przekroczeń norm dopuszczalnych. W żadnym punkcie pomiarowym wskaźnik WME nie przekroczył wartości 1. W każdym z punktów zlokalizowanych na terenie gminy wiejskiej uzyskano wartości poniżej dolnej granicy oznaczalności sondy pomiarowej. Na terenie Gminy Wiżajny pomiar wyniósł $<0,8$ V/m. Dolny próg oznaczalności sondy pomiarowej wynosi 0,8 V/m.

Działalność pól elektromagnetycznych nie stanowi obecnie problemu na terenie omawianej jednostki samorządu terytorialnego. Warto prowadzić prace monitorujące zmiany w tym zakresie.

2.6. POWAŻNE AWARIE

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Wiżajny na lata 2021-2025 z perspektywą do 2027 r. stwierdzono, że na terenie Gminy Wiżajny nie występują zakłady monitorowane przez WIOŚ, nie ma więc ryzyka wystąpienia poważnej awarii.

Zgodnie z „Wykazem zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej wg stanu na 31.12.2019” brak na terenie Gminy Wiżajny zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR) oraz zakładów

o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r.

Również w „Wykazie zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej wg stanu na 31.12.2020” nie znajduje się żaden zakład z terenu Gminy Wiżajny.

W „Wykazie zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej wg stanu na 31.12.2022” nie uwzględniono żadnego zakładu położonego na terenie Gminy Wiżajny (ani wśród zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej ani wśród zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii).

Jest to zjawiskiem pozytywnym. Oznacza, że dobra sytuacja przedstawiona w „Programie...” nie uległa pogorszeniu.

Wciąż poważniejsze zagrożenie płynie z wystąpienia potencjalnych katastrof kolejowych czy wypadków drogowych środków transportu, przewożących materiały niebezpieczne. Największe zagrożenia poważnymi awariami występują podczas transportu paliw płynnych np. do zaopatrzenia stacji paliw.

3. SPRAWOZDANIE – OCENA REALIZACJI PROGRAMU

3.1. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Nadrzędnym celem „Programu...” jest: **zaspokojenie potrzeb mieszkańców gminy i zadbanie o środowisko naturalne poprzez wybór drogi gospodarki regeneracyjnej.**

Priorytety ekologiczne dla Gminy Wiżajny:

- Optymalizacja gospodarki wodno-ściekowej;
- Ochrona powietrza atmosferycznego;
- Ochrona wód (powierzchniowych i podziemnych);
- Ochrona powierzchni ziemi;
- Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym;
- Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu;
- Przeciwdziałanie awariom;
- Nieodwracalne i stopniowe ograniczenie emisji gazów cieplarnianych oraz wzmocnienie ich pochłaniania przez naturalne i inne pochłaniacze;
- Właściwa gospodarka odpadami;
- Edukacja ekologiczna.

Tabela 22. Cele, kierunki interwencji oraz zadania

Obszar interwencji	Cel	Kierunek Interwencji	Podmiot odpowiedzialny	Nazwa zadania	Termin realizacji
Gospodarka wodno-ściekowa	Ograniczenie zrzutu nieoczyszczonych ścieków komunalnych do gruntu, wód powierzchniowych i podziemnych	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Wiżajny, właściciele nieruchomości		
		Budowa/modernizacja sieci kanalizacyjnej (jeśli będzie to uzasadnione ekonomicznie)	Gmina Wiżajny		
		Budowa kanalizacji deszczowej	Gmina Wiżajny		
		Prowadzenie ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontrolowania częstości i sposobów usuwania komunalnych osadów ściekowych	Gmina Wiżajny		
	Zwiększenie zasięgu oraz modernizacja infrastruktury wodociągowej	Rozbudowa oraz modernizacja sieci wodociągowej	Gminy Wiżajny		
		Budowa i modernizacja gminnych urządzeń wodociągowych	Gmina Wiżajny		
Poprawa racjonalności gospodarki wodnej	Realizacja działań edukacyjnych skierowanych do mieszkańców w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego	Gmina Wiżajny, szkoły			
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zmniejszenie skali niskiej emisji	Poprawa efektywności energetycznej budynków na terenie gminy (zarówno budynków użyteczności publicznej, jak i obiektów prywatnych)	Właściciele nieruchomości	Realizacja programu „Czyste powietrze”	Działanie ciągłe
			Gmina Wiżajny		

Obszar interwencji	Cel	Kierunek Interwencji	Podmiot odpowiedzialny	Nazwa zadania	Termin realizacji
			Gmina Wiżajny		
		Wykonanie modernizacji oświetlenia ulicznego	Gmina Wiżajny		
		Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej	Gmina Wiżajny, mieszkańcy	Realizacja programu „Czyste powietrze”	Działanie ciągłe
	Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Budowa instalacji do wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Gmina Wiżajny i mieszkańcy z terenu Gminy Wiżajny	Budowa instalacji OZE	Działanie ciągłe
	Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie wpływu spalania paliw złej jakości oraz odpadów w paleniskach domowych na stan czystości powietrza, możliwości oszczędzania energii oraz promocji korzystania z transportu zbiorowego oraz transportu rowerowego	Gmina Wiżajny, szkoły		
	Zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń powietrza poprzez nasadzenia lasów, promowanie hodowli zagrodowej	Nasadzenia lasów	Gmina Wiżajny, Nadleśnictwa		
		Promowanie hodowli zagrodowej	Gmina Wiżajny, szkoły		
	Poprawa jakości powietrza poprzez usprawnienie warunków ruchu drogowego na terenie gminy	Przebudowa dróg gminnych oraz powiatowych	Gmina Wiżajny	Przebudowa dróg gminnych na terenie Gminy Wiżajny	Działanie ciągłe, uzależnione o dostępności środków finansowych

Obszar interwencji	Cel	Kierunek Interwencji	Podmiot odpowiedzialny	Nazwa zadania	Termin realizacji		
					pochodzących z dotacji		
			Gmina Wiżajny				
			Powiat Suwalski, Gmina Wiżajny				
		Budowa i organizacja tras rowerowych oraz chodników i parkingów	Gmina Wiżajny				
	Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zorganizowanej	Wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego	przedsiębiorcy				
Zagrożenia hałasem	Ograniczenie poziomu hałasu	Przebudowa dróg gminnych oraz powiatowych	Gmina Wiżajny	Przebudowa dróg gminnych na terenie Gminy Wiżajny	Działanie ciągłe, uzależnione o dostępności środków finansowych pochodzących z dotacji		
			Gmina Wiżajny				
			Gmina Wiżajny				
			Powiat Suwalski, Gmina Wiżajny				
				Budowa i organizacja tras rowerowych	Gmina Wiżajny		
				Dostosowanie przedsiębiorstw do obowiązujących standardów emisji hałasu do środowiska	przedsiębiorcy		
				Zastosowanie zabezpieczeń przed nadmiernym hałasem komunikacyjnym poprzez tworzenie	Gmina Wiżajny, Powiat Suwalski		

Obszar interwencji	Cel	Kierunek Interwencji	Podmiot odpowiedzialny	Nazwa zadania	Termin realizacji
		pasów zadrzewień oraz zmiany w inżynierii ruchu drogowego			
	Kształtowanie przestrzeni w otoczeniu źródeł hałasu – planowanie przestrzenne	Uwzględnianie zasad kształtowania przestrzeni w otoczeniu źródeł hałasu w ramach tworzonych dokumentów planistycznych	Gmina Wiżajny		
	Edukacja ekologiczna mieszkańców	Edukacja ekologiczna w zakresie ochrony zdrowia i życia mieszkańców przed hałasem	Gmina Wiżajny, szkoły		
Promieniowanie elektromagnetyczne	Podniesienie komfortu życia mieszkańców gminy poprzez eliminację zagrożeń promieniowaniem elektromagnetycznym	Zapobieganie powstawaniu nowych źródeł promieniowania niejonizującego na terenach mieszkalnych	Gmina Wiżajny		
		Preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Gmina Wiżajny		
		Uwzględnienie w dokumentach planistycznych zagadnień dotyczących pól elektromagnetycznych	Gmina Wiżajny		
Poważne awarie i zagrożenia naturalne	Zapobieganie poważnym awariom	Wspieranie służb ratowniczych w zakresie wyposażenia w specjalistyczny sprzęt	Gmina Wiżajny		
	Zmniejszanie oddziaływania susz na ekosystem	Kształtowanie struktury użytkowania terenu, w szczególności ochrona oraz zwiększanie powierzchni zalesionych	Gmina Wiżajny, mieszkańcy		
	Zwiększenie potencjału wyspecjalizowanych jednostek w zakresie usuwania skutków zdarzeń nadzwyczajnych (m.in. osuwisk, podtopień)	Doposażenie służb ratowniczych	Gmina Wiżajny, jednostki OSP		
Zasoby przyrodnicze	Zachowanie bioróżnorodności, zwłaszcza na terenach chronionych	Opracowanie waloryzacji przyrodniczej oraz tworzenie na jej podstawie form ochrony przyrody	Gmina Wiżajny		

Obszar interwencji	Cel	Kierunek Interwencji	Podmiot odpowiedzialny	Nazwa zadania	Termin realizacji
		Racjonalne gospodarowanie cennymi zasobami przyrodniczymi gminy	Gmina Wiżajny		
		Ochrona lasów na terenie gminy oraz tworzenie nowych obszarów leśnych poprzez zalesianie gruntów rolnych o niskiej bonitacji	Gmina Wiżajny, Nadleśnictwa		
		Promocja walorów przyrodniczych gminy	Gmina Wiżajny, Nadleśnictwa		
		Zachowanie właściwej struktury i stanu ekosystemów i siedlisk	Gmina Wiżajny, Nadleśnictwa		
		Poprawa stanu torfowisk i obszarów bagiennych	Podmioty zarządzające obszarami chronionymi		
		Tworzenie sieci ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych, atrakcyjnych krajobrazowo oraz dziedzictwa kulturowego	Nadleśnictwa, podmioty zarządzające obszarami chronionymi		
	Zwiększanie świadomości ekologicznej w społeczeństwie	Prowadzenie działań edukacyjnych	Gmina Wiżajny, szkoły		
Gleby	Zwiększenie racjonalności zagospodarowania terenu	Wykorzystanie nieużytków na uprawy energetyczne	Właściciele gruntów rolnych		
		Zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, w celu przywrócenia im funkcji przyrodnicze, rekreacyjne lub rolnicze	Gmina Wiżajny, właściciele gruntów rolnych		
	Przywrócenie wartości biologicznych gleb	Podjęmowanie działań edukacyjno – szkoleniowych służących promocji rolnictwa ekologicznego i zadrzewień śródpolnych	Gmina Wiżajny, szkoły, Powiat Suwalski		

Obszar interwencji	Cel	Kierunek Interwencji	Podmiot odpowiedzialny	Nazwa zadania	Termin realizacji
		Organizacja programów doradczych dla rolników i zainteresowanych produkcją rolniczą	Ośrodek Doradztwa Rolniczego		
		Realizacja działań w kierunku scalania i wymiany gruntów rolnych	Właściciele gruntów rolnych		
Zasoby geologiczne	Zapobieganie degradacji zasobów złóż naturalnych	Likwidowanie nielegalnej eksploatacji złóż	Gmina Wiżajny		
	Rekultywacja terenów wyeksploatowanych	Bieżąca rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych prowadzona przez koncesjonariuszy	Przedsiębiorstwa posiadające koncesję na eksploatację kopalni		
Gospodowanie wodami	Opracowanie i realizacja planów ochrony przeciwpowodziowej	Wdrażanie systemu powiadamiania o zagrożeniach	Gmina Wiżajny		
		Wykonanie i modernizacja zabudowy regulacyjnej potoków/rzek	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Białymstoku, Gmina Wiżajny		
		Zapewnienie ochrony naturalnych zbiorników retencyjnych, takich jak tereny podmokłe i nieuregulowane cieki wodne poprzez wprowadzenie odpowiednich zapisów do dokumentów planistycznych	Gmina Wiżajny		
Gospodarka odpadami	Racjonalizacja gospodarki odpadami	Prowadzenie oraz wspieranie działań edukacyjno – informacyjnych promujących właściwe postępowanie z odpadami oraz zapobiegających powstawaniu odpadów	Gmina Wiżajny, szkoły		

Obszar interwencji	Cel	Kierunek Interwencji	Podmiot odpowiedzialny	Nazwa zadania	Termin realizacji
		Kontynuacja działań w zakresie organizacji efektywnego systemu zbiórki i zagospodarowania odpadów	Gmina Wiżajny	Usuwanie folii rolniczych i innych odpadów pochodzących z działalności rolniczej	W terminach ogłaszanych naborów wniosków przez NFOŚiGW w Warszawie lub inne podmioty
	Kontynuacja procesu usuwania azbestu	Kontynuacja działań związanych z usuwaniem azbestu i wyrobów zawierających azbest	Gmina Wiżajny, właściciele nieruchomości	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wiżajny	W terminach ogłaszanych naborów wniosków przez WFOŚiGW w Białymstoku lub inne podmioty

Źródło: Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Wiżajny na lata 2021-2025 z perspektywą do 2027 r.

3.2. ZREALIZOWANE DZIAŁANIA

Poniżej przedstawiono inwestycje, które zostały zrealizowane na terenie Gminy Wiżajny i miały bezpośredni bądź pośredni wpływ na środowisko naturalne.

Tabela przedstawia inwestycje realizowane w latach 2021 - 2022. Były one realizowane obok zadań wykonywanych ciągle związanych z zadaniami własnymi gminy nałożonymi na nią przez ustawę o samorządzie gminnym (Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, t.j. Dz.U. z 2023, poz. 40 z późn. zm.) i innymi aktami prawnymi.

Tabela 23. Projekty zrealizowane

Lp.	Nazwa zadania	Poniesiony koszt	Ilość/długość
2021			
1	Rozbudowa ujęcia wody w Wiżajnach, budowa pompowni wody oraz przebudowa oczyszczalni ścieków i wyposażenie przepompowni ścieków w miejscowości Wiżajny w gminie Wiżajny: 1) Dostawa i montaż pompowni ścieków wraz z osprzętem elektrycznym i sterowaniem.	680 384,47	6 kpl przepompowni ścieków
2	Montaż odnawialnych źródeł energii na obiektach użyteczności publicznej w Gminie Wiżajny.	428 171,00	1. Stacja Uzdatniania Wody w Wiżajnach - 39,96 kWp, 2. Oczyszczalnia ścieków w Wiżajnach - 15,54 kWp
3	Rozbudowa drogi gminnej nr 101525B na odcinku Ługiele – Dzierwany	1 874 697,29	2,695 km, nawierzchnia bitumiczna
2022			
1	Rozbudowa ujęcia wody w Wiżajnach, budowa pompowni wody oraz przebudowa oczyszczalni ścieków i wyposażenie przepompowni ścieków w miejscowości Wiżajny w gminie Wiżajny: 1) Przebudowa oczyszczalni ścieków w Wiżajnach, 2) Rozbudowa ujęcia wody w Wiżajnach, budowa oraz dostawa i montaż pompowni wody, rozbudowa sieci wodociągowej.	2 031 241,87	1. Przebudowa oczyszczalni ścieków - 1 szt. 2. Budowa 3 szt. pompowni wody, 3. Budowa 29 m sieci wodociągowej, 4. Budowa studni głębinowej SW-4, 5. Budowa systemu telemetrii do monitorowania pracy obiektów wod-kan - 1 kpl
2	Montaż odnawialnych źródeł energii na budynkach indywidualnych w Gminie Wiżajny	472 944,67	15 szt. Instalacji fofowoltaicznych o łącznej mocy 65,055 kWp, 1 szt. Instalacji solarnej o mocy 3,96 kWp

Lp.	Nazwa zadania	Poniesiony koszt	Ilość/długość
3	Budowa oświetlenia ul. Suwalska w Wiżajnach	39 165,04	Kabel doziemny, energooszczędne oprawy oświetleniowe w technologii LED

Źródło: dane Gminy Wiżajny

3.3. WSKAŹNIKI

Tabela 24. Wskaźniki monitorowania „Programu...”

Cele	Wskaźniki
Ograniczenie zrzutu nieoczyszczonych ścieków komunalnych do gruntu, wód powierzchniowych i podziemnych	Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków
	Liczba budynków zaopatrzonych w przydomowe oczyszczalnie ścieków
	Długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej
	Długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacji deszczowej
Zwiększenie zasięgu oraz modernizacja infrastruktury wodociągowej	Liczba zmodernizowanych ujęć oraz stacji uzdatniania wody
	Długość wybudowanej/ zmodernizowanej sieci wodociągowej
	Liczba osób podłączonych do wybudowanej/przebudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej
Poprawa racjonalności gospodarki wodnej	Liczba osób objętych działaniami edukacyjnymi w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego
Zmniejszenie skali niskiej emisji	Liczba budynków objętych działaniami termomodernizacyjnymi
	Liczba budynków korzystających z odnawialnych źródeł energii
	Liczba budynków objętych modernizacją systemów grzewczych
	Ilość zmniejszonego zużycia energii elektrycznej
Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy	Liczba osób objętych działaniami edukacyjnymi w zakresie wpływu spalania paliw złej jakości oraz odpadów w paleniskach domowych na stan czystości powietrza, możliwości oszczędzania energii oraz promocji korzystania z transportu zbiorowego oraz transportu rowerowego
Zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń powietrza poprzez nasadzenia lasów, promowanie hodowli zagrodowej	Powierzchnia terenów nowozalesionych
	Liczba osób objętych działaniami edukacyjnymi w zakresie wpływu hodowli zwierząt na środowisko

Cele	Wskaźniki
Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Liczba wybudowanych instalacji do wykorzystania odnawialnych źródeł energii
Poprawa jakości powietrza poprzez usprawnienie warunków ruchu drogowego na terenie gminy	Długość przebudowanych dróg gminnych i powiatowych
	Długość wybudowanych tras rowerowych
	Długość wybudowanych chodników dla pieszych
Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zorganizowanej	Liczba wdrożonych systemów zarządzania środowiskowego
Ograniczenie poziomu hałasu	Długość przebudowanych dróg gminnych i powiatowych
	Długość wybudowanych tras rowerowych
	Długość wybudowanych chodników dla pieszych
	Liczba przedsiębiorstw, które zastosowały rozwiązania zmniejszające poziom emisji hałasu
Kształtowanie przestrzeni w otoczeniu źródeł hałasu – planowanie przestrzenne	Liczba uchwalonych dokumentów planistycznych uwzględniających problematykę hałasu
Edukacja ekologiczna mieszkańców	Liczba osób objętych działaniami edukacyjnymi w zakresie ochrony przed hałasem
Podniesienie komfortu życia mieszkańców gminy poprzez eliminację zagrożeń promieniowaniem elektromagnetycznym	Liczba powstałych nowych źródeł promieniowania niejonizującego
Zapobieganie poważnym awariom	Liczba wyposażonych jednostek służb ratowniczych
	Liczba zakupionego sprzętu dla służb ratowniczych
Zwiększenie potencjału wyspecjalizowanych jednostek w zakresie usuwania skutków zdarzeń nadzwyczajnych (m.in. osuwisk, podtopień)	Liczba wyposażonych jednostek służb ratowniczych
	Liczba zakupionego sprzętu dla służb ratowniczych
Zmniejszanie oddziaływania susz na ekosystem	Powierzchnia terenów nowozalesionych
Zachowanie bioróżnorodności zwłaszcza na terenach chronionych	Powierzchnia terenów zalesionych
	Powierzchnia torfowisk i obszarów bagiennych
	Liczba stworzonych ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych
Zwiększanie świadomości ekologicznej w społeczeństwie	Liczba osób objętych działaniami edukacyjnymi w zakresie ochrony przyrody
Zwiększenie racjonalności zagospodarowania terenu	Powierzchnia nieużytków wykorzystanych na uprawy energetyczne
	Powierzchnia zrekultywowanych gruntów
Przywrócenie wartości biologicznych gleb	Liczba osób objętych działaniami edukacyjnymi służącymi promocji rolnictwa ekologicznego
	Liczba podmiotów korzystających z programów doradczych
Zapobieganie degradacji zasobów złóż naturalnych	Liczba interwencji w celu przeciwdziałania nielegalnej eksploatacji złóż

Cele	Wskaźniki
Rekultywacja terenów wyeksploatowanych	Powierzchnia zrekultywowanych terenów
Opracowanie i realizacja planów ochrony przeciwpowodziowej	Liczba osób objętych planem ochrony przeciwpowodziowej
Racjonalizacja gospodarki odpadami	Liczba osób objętych działaniami edukacyjnymi w zakresie zagospodarowania odpadów
	Liczba osób objętych zorganizowaną zbiórką odpadów
Kontynuacja procesu usuwania azbestu	Ilość usuniętego azbestu i wyrobów zawierających azbest
	Nakłady poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wiżajny na lata 2021-2025 z perspektywą do 2027 r.

3.4. ZREALIZOWANE WSKAŹNIKI

Tabela 25. Realizacja wskaźników

Cele	Wskaźniki	Realizacja
Zwiększenie zasięgu oraz modernizacja infrastruktury wodociągowej	Liczba zmodernizowanych ujęć oraz stacji uzdatniania wody	3
	Długość wybudowanej/ zmodernizowanej sieci wodociągowej	29 m
Zmniejszenie skali niskiej emisji	Liczba budynków korzystających z odnawialnych źródeł energii	18 szt.
Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Liczba wybudowanych instalacji do wykorzystania odnawialnych źródeł energii	18 szt.
Poprawa jakości powietrza poprzez usprawnienie warunków ruchu drogowego na terenie gminy	Długość przebudowanych dróg gminnych i powiatowych	2,695 km
Ograniczenie poziomu hałasu	Długość przebudowanych dróg gminnych i powiatowych	2,695 km

Źródło: dane Gminy Wiżajny

Przeprowadzone inwestycje miały też wpływ na cel: Ograniczenie zrzutu nieoczyszczonych ścieków komunalnych do gruntu, wód powierzchniowych i podziemnych poprzez dostawę i montaż pompowni ścieków wraz z osprzętem elektrycznym i sterowaniem i przebudowę oczyszczalni ścieków w Wiżajnach (6 kpl przepompowni ścieków, przebudowa oczyszczalni ścieków - 1 szt.

Miały również wpływ na realizację celu: Zmniejszenie skali niskiej emisji poprzez modernizację oświetlenia ulicznego.

Koszt inwestycji: 5 526 604,34 zł.

Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań jest wysokość ponoszonych nakładów finansowych oraz uzyskiwane efekty rzeczowe, które zweryfikowane przez ocenę stanu jakości i dotrzymywania norm komponentów środowiska, dokonaną w ramach systemu monitoringu, ilustrują zaawansowanie realizacji Programu w skali rocznej i umożliwiają dokonywanie niezbędnych korekt na bieżąco.

Wyżej wymienione działania, w połączeniu z realizacją zadań o charakterze edukacyjnym, w przyczyniają się do poprawy jakości środowiska na obszarze Gminy Wiżajny. Oceniając dotychczasowy stan wykonania celów zaplanowanych w Programie Ochrony Środowiska jednoznacznie można stwierdzić, że na bieżąco są one realizowane. Gmina stara się pozyskiwać dofinansowanie na realizację zadań ze środków zewnętrznych, zarówno krajowych, jak i zagranicznych w celu realizacji zadań kosztownych, gdyż nie ma możliwości sfinansowania ich ze środków budżetu własnego.

Zachodzi jednak konieczność dalszego podejmowania działań służących poprawie stanu środowiska naturalnego, zgodnych z aktualnym stanem prawnym, a także obecnymi potrzebami i zagrożeniami.

4. PODSUMOWANIE

Niniejszy Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wiżajny dotyczy lat 2021 – 2022. Przedstawia dotychczas podjęte działania w kontekście stanu środowiska na terenie gminy, aby ten nie uległ pogorszeniu. Działania inwestycyjne w połączeniu z realizacją zadań o charakterze edukacyjnym w dużej mierze przyczyniają się do zachowania oraz poprawy jakości środowiska na obszarze Gminy Wiżajny. Do zaobserwowania ich wyników w dużej mierze przyjdzie jeszcze poczekać.

W niniejszym Raporcie widać pewne tendencje, w jakim kierunku zmienia się stan środowiska i jakie wyzwania w tym zakresie nadal stoją przed samorządem.

Nadal konieczne jest podejmowanie różnych działań związanych z poprawą stanu środowiska. Potrzebna jest realizacja różnych przedsięwzięć by osiągnąć postawione w Programie Ochrony Środowiska cele.

5. SPIS TABEL I RYSUNKÓW

TABELA 1. WYKAZ JEZIOR.....	7
TABELA 2. JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH.....	8
TABELA 3. GRUNTY LEŚNE.....	11
TABELA 4. OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE.....	11
TABELA 5. STAN ZAOPATRZENIA W WODĘ.....	12

TABELA 6. SIEĆ KANALIZACYJNA	13
TABELA 7. OCENA JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD JEZIOR – PH I KLASA ELEMENTÓW FIZYKOCHEMICZNYCH (2014 – 2019).....	15
TABELA 8. OCENA JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD JEZIOR – STAN EKOLOGICZNY, CHEMICZNY I OCENA STANU JCWP (2014 – 2019).....	15
TABELA 9. JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH PRZEPLYWAJĄCYCH PRZEZ GMINĘ WIŻAJNY – ELEMENTY FIZYKOCHEMICZNE (2014 – 2019)	16
TABELA 10. JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH PRZEPLYWAJĄCYCH PRZEZ GMINĘ WIŻAJNY – STAN EKOLOGICZNY I CHEMICZNY (2014 -2019).....	17
TABELA 11. STAN JEZIOR (2016 – 2021), CZ. 1.....	19
TABELA 12. STAN JEZIOR (2016 – 2021), CZ. 2.....	19
TABELA 13. STAN RZEK (2016 – 2021), CZ. 1	20
TABELA 14. STAN RZEK (2016 – 2021), CZ. 2	20
TABELA 15. STAN RZEK, 2022 R.....	22
TABELA 16. STAN WÓD PODZIEMNYCH.....	23
TABELA 17. ZESTAWIENIE ZASOBNOŚCI GLEB NA TERENIE POWIATU SUWALSKIEGO W LATACH 2011-2014.....	26
TABELA 18. ZŁOŻA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH, 2020 R.	30
TABELA 19. ZŁOŻA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH, 2022 R.	30
TABELA 20. WYNIK POMIARÓW MONITORINGOWYCH PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH, 2019	36
TABELA 21. WYNIK POMIARÓW MONITORINGOWYCH PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH.....	37
TABELA 22. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI ORAZ ZADANIA.....	39
TABELA 23. PROJEKTY ZREALIZOWANE.....	46
TABELA 24. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA „PROGRAMU...”	47
TABELA 25. REALIZACJA WSKAŹNIKÓW	49
RYSUNEK 1. POŁOŻENIE GMINY WIŻAJNY NA TLE POWIATU SUWALSKIEGO.....	4
RYSUNEK 2. MAPA ZASOBÓW DYSPOZYCYJNYCH WÓD PODZIEMNYCH W OBSZARACH BILANSOWYCH (STAN NA 31.12.2022 R.).....	25